

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЭДНЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕННОКАУ БССР

№ 29 (1148)

Серада, 10 красавіка 1957 года

Цана 40 кап.

Музычную творчасць — на новую ступень

давіны БССР сумесна стварыць беларускія балетныя і оперныя спектаклі.

З'езд паставіў перад нашымі кампазітарамі і іншымі творцамі задачу стварэння высокамастацкай песні, якая ўдзяцца самым масавым жанрам.

Неглы скажаць, што ў беларускім Саюзе кампазітаруў няма песеннікаў. Песенная творчасць Туранкова, Алоўнікава, Пукста, Семінажкі, Глебава і іншых выдана вялікай колькасці слухачоў.

У гэтай жа, калі не ў большай меры падобнае стаўленне да народнай нацыянальнай асновы характэрна і для некаторых беларускіх кампазітароў, у песнях якіх можна знайсці любыя ўплыў і напаставанні, акрамя сапраўды народнага.

Другі з'езд кампазітароў з'явіўся важным гістарычным выход у развіцці нашай музыкі. Кампазітары поўна рамануецца ўспіху пастаянна барацьбу з усімі ахіленнямі ад сацыялістычнага рэалізму, з уплывам фармізма і індывідуалізму, чым і нічым не апраўданае дацішча, калі не лічыць абмержаванне справядлівага выступлення на з'ездзе.

Многія неахопы ў рабоце Саюза кампазітароў тлумачаць гэта і тым, што ён вельмі марудна расце за кошт прытоку новых сіл. І больш за ўсё гэта характэрна для Беларускага саюза, што асабліва выявілася ў справядлівым дакладзе мандатнай камісіі на з'ездзе.

У вярце з'езд кампазітароў да ЦК КПСС скажаць: «Кампазітары поўна рамануецца ўспіху пастаянна барацьбу з усімі ахіленнямі ад сацыялістычнага рэалізму, з уплывам фармізма і індывідуалізму, чым і нічым не апраўданае дацішча, калі не лічыць абмержаванне справядлівага выступлення на з'ездзе.»

Гэта вынік раз'яднання тэатра, Саюза кампазітароў і Саюза пісьменнікаў, з якой зараз трэба рашуча пачаць і да 40-й гадоў.

Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

Дэлегаты Другога Усесаюзнага з'езду савецкіх кампазітароў шлюць сваё гарачае прывітанне Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Мы, удзельнікі з'езду, ад імя ўсіх дзячоў многанацыянальнай музычнай культуры нашай сацыялістычнай Радзімы прыносім сардэчнае пажаданне роднай партыі за яе пастаянны клопат аб найвышэйшым развіцці нашай музыкі і за тую высокую ацэнку творчай працы савецкіх кампазітароў, якая дадзена ў прывітанні Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Прывітанне вялікай партыі Леніна ўсёляе ў нас пачуццё велізарнай гордасці, натхняе на новыя творчыя дзяхненні на карысць Радзімы і народа.

На сваім Другім з'ездзе, які аб'яўнаў адзінай брацкай сям'і музычных дзячоў Расійскай Федэрацыі і Украіны, рэспублік Закаўказзя і Савецкай Прыбалтыкі, Сярэдняй Азіі і Казахстана, Беларусі і Малдавіі, мы імкнуліся прааналізаваць пройдзеныя намі шляхі, апаціць па вартасці дасягненні савецкай музыкі, выявіць навуны і ёй неахопы і намериць шляхі яе далейшага развіцця.

Нажроўваемай партыяй на шляху жыццёвай працы, адданага служэння народу, савецкай музычнай культуры найвышэй развіцця разам з усім сацыялістычным задам, яе мэты заўсёды былі неаддзельны ад мэт Вялікай Камуністычнай сацыялістычнай рэвалюцыі. Непадобнай верой у чалавека, у светлы камуністычны ідэал асветы творы нашай музыкі з першых год яе ўзнікнення.

Наша музычная мастацтва магло і ўдасканалілася ў барацьбе з рознымі рэакцыйна-фармалістычнымі плынямі, з чужымі ўплывамі дэградуючага мастацтва рэакцыйна-фармалістычнага свету. У гэтай барацьбе канчаткова ўсталяваўся метад сацыялістычнага рэалізму, які нажроўвае ўвагу кампазітароў да глыбокага вывучэння і паказу жыццёвых працэсаў і да іх абмежаваных матэрыялаў для працягнення смеляй творчай ініцыятывы, для ўсебаковага развіцця мастацкай індывідуальнасці.

Сусветнае значэнне савецкай музычнай культуры, якая нясе людзям усюгу свету ідэі гуманізму і высокай чалавечнасці, з'яўляецца апорай рэалізму і дэмакратычнасці па ўсім сучасным музычным мастацтве, — неспрэчнае.

Але, ралучаючы нашым дасягненням, мы не можам не адчуваць сур'ёзнага неспакою з прычыны многіх неахопаў, якія тармазяць рост музычнай творчасці. Практыка савецкай музыкі паказвае словы справядлівага даклада ЦК КПСС на XX з'ездзе партыі аб тым, што нашы літаратура і мастацтва ў многім яшчэ адстаюць ад жаціцы, ад савецкай рэчаіснасці, якая нязмерна багачей, чым іх адлюстраванне ў мастацтве і літаратуры.

Савецкі кампазітары зрабілі для народа менш, чым яны могуць і павінны зрабіць. Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі ў прывітанні нашаму з'езду справядліва ўказаў, што сучасная тэма яшчэ не знаходзіць належнага ўваблення ў творчасці кампазітароў. Савецкія людзі жадаюць ад дзячоў музыкі новых ідэйна глыбокіх і ласкаваных па майстэрству твораў у самых розных жанрах, творах, прасякнутых энтузіязмам і высокай чалавечнасцю, пафарсам стварэння і духам жалектывізма, якія зацэляць і сэрцы нашых сучаснікаў, натхнялі іх на працу ў імя перамогі камунізму.

Другі з'езд кампазітароў з'явіўся важным гістарычным выход у развіцці нашай музыкі. Кампазітары поўна рамануецца ўспіху пастаянна барацьбу з усімі ахіленнямі ад сацыялістычнага рэалізму, з уплывам фармізма і індывідуалізму, чым і нічым не апраўданае дацішча, калі не лічыць абмержаванне справядлівага выступлення на з'ездзе.

У вельзізарнай паліцыі мы ўспрымаем рашэнні партыі і Савецкага ўрада аб арганізацыі выдвядзена «Савецкі кампазітар», аб выпуску новага масавага музычнага часопіса і аб стварэнні харарога таварства, якое аб'яднае ў сваіх радах сотні тысяч аматароў музыкі і будзе здзейнічаць узаінацыю музычнай культуры ў нашай краіне. Гэтыя і іншыя рашэнні, прынятыя ў цяжкі час, амажуць неахопную дапамогу ў нашай далейшай рабоце, дапамогу яшчэ большаму абліжэнню прафесіянальнага і народна-масавага музычнага мастацтва.

Другі з'езд савецкіх кампазітароў з'явіўся важным гістарычным выход у развіцці нашай музыкі. Кампазітары поўна рамануецца ўспіху пастаянна барацьбу з усімі ахіленнямі ад сацыялістычнага рэалізму, з уплывам фармізма і індывідуалізму, чым і нічым не апраўданае дацішча, калі не лічыць абмержаванне справядлівага выступлення на з'ездзе.

У самаадданай стваральнай рабоце, у брацкім адзінстве кампазітароў усіх нашых рэспублік, у дружалюбным мастацкім спаборніцтве някай развіцця і працітасці савецкай музычнай культуры, натхняемай перадавымі ідэямі сацыялістычнай рэчаіснасці, кіруюага нашай роднай Камуністычнай партыі.

Слава Камуністычнай партыі Савецкага Саюза!
Слава яе Цэнтральнаму Камітэту!

ДРУГІ УСЕСАЮЗНЫ З'ЕЗД СОВЕЦКІХ КАМПАЗИТАРІАУ.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОУНАГА СОВЕТА СССР

Аб узнагароджанні Першага сакратара ЦК КПСС
Героя Сацыялістычнай Працы Хрушчова Н. С.
орденам Леніна і другім залатым медалем
„Серп і Молат“

Адзначаючы выдатныя заслугі Першага сакратара Цэнтральнага Камітэта КПСС таварыша Хрушчова Н. С. у распрацоўцы і ажыццяўленні мэрапрыемства па асваенню цалінных і абложных зямель, узнагародзіць таварыша Хрушчова Нікіту Сергеевіча ордэнам Леніна і другім залатым медалем «Серп і Молат».

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР К. ВАРШЫЛАЎ,
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР М. ГЕАРГАДЗЕ.

Масква, Крэмль,
8 красавіка 1957 г.

КАБ КВІТНЕЛА РАДЗІМА

вае, што адзін станок робяць месяц, паўтара: то электрадаў няма, то іншых дэталей, якія дасылаюць на завод рознымі міністэрствамі.

А некалькі дзён назад усе цэхі абліццелі вестка: у газетках надрукаваны тэзіс даклада таварыша Хрушчова «Аб далейшым удасканаленні арганізацыі кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам». Як і трэба было чакаць, тэзіс выклікаў вялікую цікакасць у фармаўшчыкоў, лійшчыкаў, абрубшчыкаў. І гэта зразумела, яны, як і ўсе працаўнікі нашай дзяржавы, жадаюць, каб з кожным годам машына наша сацыялістычная гаспадарка, каб расла прадукцыйнасць працы.

У час аб'яднення перапынку начальнік зборачнага цэха тав. Гефен прынес сусветную газету, у якой былі надрукаваны тэзіс даклада.

Пачытайце, — папярэдзі яго рабочыя. Гефен пачаў чытаць. Зборчыкі ўважліва слухалі кожны радок і разумелі, якое значэнне мае пераадолава планавання нашай сацыялістычнай прамысловасці, стварэнне саветаў народнай гаспадаркі. Гэта ліквідва непаалакі ў забяспечанні заводаў, камбінатаў, будаўнічых кантор неабходнымі матэ-

рыяламі, вызваліць тысячы спецыялістаў, якія аселі ў тэстэх і глаухах.

— І ў нас на заводзе непаалакі, — гаворыць Герловіч.

— Так, ёсць вялікія цяжкасці, — згаджаецца Гефен. — Стальное ліццё для станкоў мы атрымліваем з розных гарадоў за трыццаці кілометраў ад Мінска. А ў нас на ўсталявальным заводзе майстры ліццё высокажэсткую сталь.

Ці толькі ў ліццё справа! На Мінскім трактарным заводзе ляжаць электрады. А снабжэнны завод імя Кірава ліццё зваўкі ў глаух, у Маскву, і скарэжыцца на тое, што адуццянасць электрадаў зрывае выкананне вытворчага плана. Падшпіннік завод атрымлівае ў Украіне, а мінскія падшпіннікі перасылаюць ажыно на Далёкі Усход.

— Гіранасом нам дасялае Харкаў, — значнае зборчыкі Міхалі Сцефановіч.

І сапраўды Станкабудаўнічы завод імя Кірава—асноўны спажывец гэтых насосаў. 75—80 працэнтаў сваёй вытворчасці Харкаўскага завода гіранасоў адсылае ў Мінск. Былі выпадкі, калі тэрмінова патрабаваліся гіранасоў і перавозку іх ажыццяўлялі самалётамі. Магчыма, мэтазгодна арганізаваць выраб гіранасоў у Мінску?

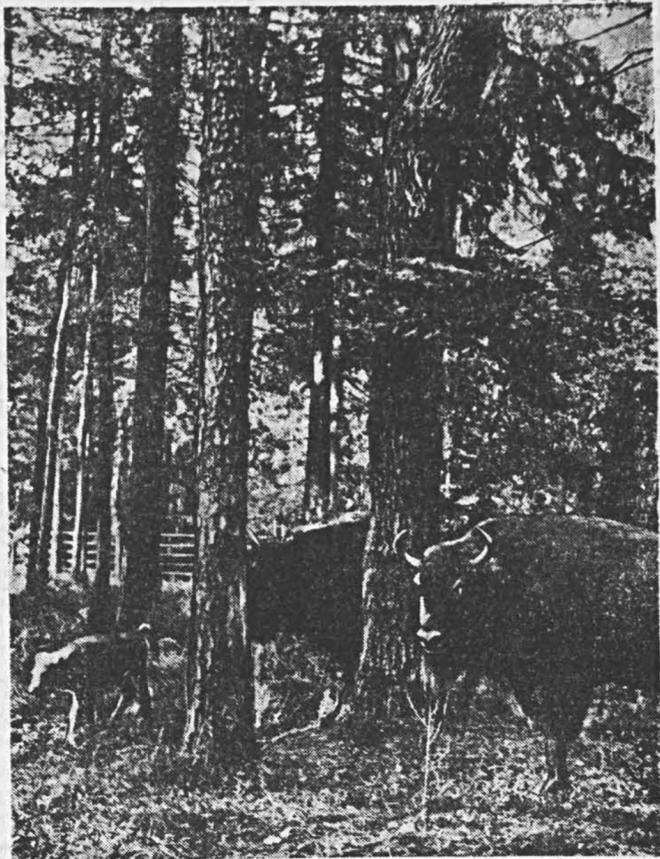
— Такія прыкладуў няма, — гаворыць Гефен. — Сталь і жалеза нам дае Урал, а іншыя прадпрыемствы прывозяць жалеза з поўдня краіны.

— Таму і «замарозілі» зборку расцяжачнага станка, — значыць Герловіч.

Ен, як і многія іншыя рабочыя, не задаволены такім становішчам. Гэта зразумела. Герловіч — адзін з лепшых зборчыкаў завода. Пры ўважлівым ўсіх неабходных дэталей ён выконвае вытворчы план на 150—160 працэнтаў, а бывае так, што якая-небудзь дробязь зрывае выкананне дзёнага задання. Вось і пішучы паперы ў Маскву, каб там дзаволілі адліць што або дзвесце дэталей на якім-небудзь мінскім прадпрыемстве.

— Трэба падрабязна абмеркаваць тэзіс даклада, — гаворыць Гефен. — Мы таксама можам зрабіць канкрэтныя прапановы для палепшэння работы нашай прамысловасці.

Тэзіс даклада таварыша Хрушчова чыталі і абмеркавалі ў кацельня-зварачным, фармаваным, інструментальным цэхах. Слесар-кацельнік Сяргей Гуз, начальнік цэха Фёдар Білінаў і іншыя гаварылі аб тым, што яны не пашкадаюць сілы для таго, каб дабіцца перавыканання вытворчых планаў, каб з году ў год квітнела наша Радзіма.



У Беларэжскай пушчы. (Фотахроніка БЕЛТА).

Чытач працягвае размову

Вялікая крўда малых рэк

1. НА ЛАСІНІХ СЦЕЖКАХ

Вн ігнае маладзеньную голаю барозку, глядзіць на абумасаныя дэталіны агожыкі-галічкі, пасля на саслэдзаны нейкімі кашпатамі перагранішы снег і, нібы чытаючы па слядах, сам сабе жажа:

— Прайшоў на досвітку. Гэта жоў быў, мабыць, апошні. Прайшоў сам і паўе за сабою паралетка...

Глыбокі з раздвоеным кашптом след апацатаў на мяжы між снегам апагнога ў гэту раннюю вясну зазіма. Ласкава прыравае сажавіцы сонца, і па жалінах уздзяжанай зімой дарогі ўжо там-сям праступае талая вада.

Мы стаім на прыгуменні каляса імя Варашылава Пятровіцкага сельсаведа Смалявіцкага раёна, і мой субсідэнт, Даніла Семіакоў, стары жаласны аўтар, журчаць ад зырка сонца, прадажае свой расказ.

— Пурэцця звер нашай Смалявіцкай. Бяжыць шукаць заціннейшага сховішча, дзе менш чалавечых сцяжа. Ды дзе цяпер такія сховішчы, калі ўсюды, куды ні пайдзі, з канца ў канец па ўсюму раёну трашчыць дрэва пад тапарамі і расце лес, як вось гэты нетрывалы снег.

Смалявіцкіна... Ад самой назвы патыхае хвабёнымі паветрамі бароў і алошнічкі. Яшчэ на памці людзей нашага пакалення бары і дубровы поўнаўдасходнай часткі Смалявіцкага раёна, як цёмная навальнічная хмара, сінеі ад берагоў поўнаўдвой і быстрапачы Волны да самай Беларусі. З лесам, баравіно, лугамі, рэкамі і зерам у гэтым раёне непаруша з'ява сама геаграфія. Назав назвы вёсак і паселішчаў — Бароўка, Буціна, Ясенне, Барозаўка, Калінінкі, Яленыя крыніцы, Сінягоры, шматлікія дубровы і Калюгі — сведчаць аб колішняй асабліваці і славе гэтай ляснога краю...

Не забыліся мічале пра 20—30 гады, калі кожным кірашавым ранкам у напратку ўсіх мінскіх рынкаў чытуліся абозы з адборнымі барозавымі дрэвамі. Зімовы пахі яны намерзлай сусудраўнянай, раннімі вёсамі патыхала ад фурманак пахамі ратной цішы, бо на кожным возе стаілі ілечыеныя з лучына кашалі, поўныя ярэстай фаралі, язю і пшчушавоў. У летнія ражкі ад такіх абозаў чуўся пах свежых грыбоў, лясной ягды і меду-браўніку. Дзень за днём, па тры разы на тыдзень, на працягу больш трыццаці год ішлі такія абозы на Мінск па старой Волменскай дароце.

А па былому Барысаўскаму шляху, тады яшчэ аздобленам старадаўнімі «мялярынічкімі» біразамі, і ўзёнь і ўначы не супынаўся рух машын і фурманак, гружаных смалю, каніфолью, божкамі з дзёпцем і ворванню, спіртаў і шпікінарам з смаляўскіх смалякурняў. Варавя Смалявіцкіна шчогра аддавала свае багатыя лары краіне, якая толькі стаявілася на ногі пасля супастаўнальнага напсеца чужаземцаў і ўнутраных ворагаў.

У перадаванні гады лясныя масівы Смалявіцкага раёна ішчэ не паспелі былі змяніць сваё аблічча, нягледзячы на значныя выбарачныя вырубкі. Наадварот, згодна раейных статыстычных дзяхненняў, лясныя плошчы па такіх буйнейшых лачках, як Волменская, Вялікалеская, Драчэвіцкая і Пацічоўская — былі павялічаны амаль удвая за кошт новых дасянасаджэнняў.

У саркаважых гадах красаваліся яшчэ дубровы блізка не на ўсёй тэрыторыі Забалоцкага, Клінінцкага, Драчэвіцкага, Пятровіцкага і Варавіцкага сельсаветаў. Неўраўнамі заставаліся алошнікі і бары Пацічоўскай пушчы, што на тэрыторыі Жоліноўскага і Верхнежонскага сельсаветаў. І нікому з лясных жыхароў не было заіва сустрэць у гэтых лясных нетрах ізіва або касулю, а то і сакацкага лоса. На пільнай варце рэжачка пушного звера Смалявіцкіны і талы, як і цяпер, стаў закон і ўсёрагу ято ад скапаніцы браканера. Буціна і гарнастай палывалі там на дрэбнага зырка каліч самых жаласных слябі, а на зыркапані на ратных гонях у лясным заціжку пільваліся самавітыя бабры. На крынічній Волме і Упы, ды і на ўсіх іх невалічкіх, не нанесеных на карты лясных прытоках вялася рэжачка «смаляўскага» рыба — знамянітага смаляўскага

фарош, ці, як яе тут называюць старыя рыбакі, — стронга.

Грозна сустражалі ворагаў смаляўскага лясны ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Чатыры партызанскія бригады кватарава і базіраваліся пад іх гасціннымі штамі. Яшчэ і цяпер не пазалылі ў змятутыя партызанскія будыны, з якіх кожную ноч выходзіла на чужаземца-захопніка свяшчэнная партызанская помста. За глухія нетражы і пералесках па дароце з Волны на Чарнарадзе паўсямясна сустражаюцца гэтыя лясныя помнікі буйной партызанскай славы. Гэта тут, на старым гасцінцы, празваным партызанамі «Паскавіцкай», ляжы ішчэмі рэшткі васьмі дзёнаў дзядзькай зімой дарогі ўжы там-сям праступае талая вада.

Мы стаім на прыгуменні каляса імя Варашылава Пятровіцкага сельсаведа Смалявіцкага раёна, і мой субсідэнт, Даніла Семіакоў, стары жаласны аўтар, журчаць ад зырка сонца, прадажае свой расказ.

Глыбокі і незагойныя раны нанеслі гітлераўскія захопнікі смаліянскім лясам. Іны высокія напчот і вывезлі вожавыя дубровы амаль з трох сельсаветаў раёна — Чарнарадзе, Юраўскага, Жалэжаўскага. У часе карных аэсепецкіх і басюкных «спрачосванняў» выпальвалі яны неабсяжны масівы стравога, спелата бору і маладзёжа. Толькі за два месяцы — красавік і май 1944 года — у двух дачах — Волменскай і Маспічанскай — знішчылі гітлераўцы 740 гектараў баравога лесу. Да гэтага часу не пазарасталі яшчэ шпачэжаныя прагажкі, спаласаваныя ляснымі пажарамі.

Шчогра раскрыў перад Радзімай свае зялёныя скарбніцы смалёўскі лес, калі адгрымедала вайна і разбураўныя, зруйнаваныя гарды і вёскі ўзяліся за алдубоў. Пайшла матачная асена і елка з Пацічоўскай пушчы і чарнарадзкіх урочышч на рыштаны новабудуючій Мінска і на жаласныя арбы. Паралельна гряды старадаўніх саржажаватых хвой у дзяржаўных лачках калі вёсак Грыва, Нежаўна і Верхнежон. З цягам часу паўсталі на суцінных поўвясных Смалявіцкага раёна жарпучы Жоліноўскага і новых рабочых пасёлкаў гэтага новага прамысловатага раёна. Паралельна і палалася на поўдзень Пацічоўска пушча.

Прайшоў крыху больш дзесяці год, як закончылася вайна, а як непазнавальна змяніўся краёвы гэтага коісць ляснога раёна. Ужо не сінее на гарызонце многія сельсаведаў вожавы лес — гэта наадзёжна поўночна-ўсходняя частка ствольнага Мінска. Сягоння ўжо можае выправіцца на ўсход з лубога населенага пункта Патровіцкага, самага краінага сельсаведа ў поўднёва-заходняй частцы раёна, і па чыстому полю дарабца за суткі—двое да самай Барозы-раёны.

Якіх неабсяжных памераў дасяглі маштабы вырубак і распаху на лясных масівах Смалявіцкага раёна, магі-б сведчыць, напрыклад, такія факты, сабраныя толькі ў трох сельсаведах раёна: Патровіцкім, Драчэвіцкім і Забалоцкім. За апошнія пяць год жаласамі імя Варашылава, «Герой працы» і «Волма» высечаны, раскарчаваны і ўзараны лясныя ўрочышчы Рыссе, Сінягоры, Лукоўская алена, Каленашана, Малінаўка, Волменскія пасекі агуднянай плошчай больш 670 гектараў. Гэтай паліна, паднятая для ласоваў на першым кораню, прыбыліся ў жаласныя ворыніны масівы за лік змянішчана жаласных лясных фондаў. І гэта адбылося ў той час, калі тымі-ж жаласамі ўжо вошлі год шінуцы над албогу цалыя ворыніны масівы на ўрочышчах Восмакі, Скрынкі, Папоўшчына і іншых агуднянай плошчай больш 500 гектараў. Яшчэ наліваю разалілі зямлі і ў гэтых урочышчах, бо сярэд паўе шумелі гаі і дубровы. Зіж лес, выветрала зямля, абліццелі ўзгоркі каменямі і валунамі, і машына-трактарныя станцыі пачалі адмаўляцца абрабляць гэтую зямлю. Сухнеў і палыны камені распыралі свае ўладанні за кошт жаласнай ворынінай зямлі.

Масвавыя вырубкі і распахі жаласамі сваіх лясных фондаў праводзяцца па раёну паўсямясна. Наўзямне знішчаны лясам пакуць што не пасяна жаласамі нівожна гектара.

Жаласны ў вёсках Арошнікі і Маспічча Забалоцкага сельсаведа летам 1954 года наўзямна выпалілі свой забалоцкі лес на ўрочышчы Яскі, спалёжыцца па тое, што яны такім чынам расчысцяць пашу для

(Працяг на 2-й стар.)

Гарловіч цяжка ўздыхнуў. Вось так бы

ЗАВАГІ ЧЫТАЧОУ

Не засмечвай літаратурную мову

Пытанні мовы, якія закрануў у сваім артыкуле пісьменнік Янка Скрыган («Думкі аб мове», газета «ЛіМ» за 20 і 23 лютага г. р.) хвалюць не толькі кожнага літаратара, але і кожнага чытача.

Адмода ад жывой народнай мовы, парушэнне лексікі і граматыкі адбываецца, галоўным чынам, па двух лініях: па лініі малалітвенных перакладаў з рускай на беларускую мову і па лініі неабгрунтаванага захаплення дыялектамі.

У перыядычным друку многа і слухна гаварыць аб перакладзе, аб тым, што пераклад павінен быць творчым. Некаторым жа робяць даслоўны пераклад. Яны не абмяжовваюць сябе пошукамі адпаведных уласцівых нашай мове, а беруць слобнік і ўстаўляюць у тэкст слова, якое першым трапіцца, а калі няма патрэбнага слова ў слобніку, то проста выдумляюць новае. Восем адкуль спыніцца грады слоў вышталі: «наверстванне» (наверстванне), «даівоўсе» (чудеса), «срабаванне» (срабаванне) і іншы. Нічога не страціла б, а толькі выйшла б літаратурная мова, каб не мець такіх «смарбоўкаў», бо, па-першае, не прыжываюць і не прыжываюць яны ў народнай мове і, па-другое, вельмі патымца ад іх непісьменнасці.

Я. Скрыган у сваім артыкуле правільна кажа, што мова трэба вучыцца ў народа.

што скарбіншу літаратурнай мовы неабходна класіфікаваць папулярна з народных жывых крыніц. Пры гэтым, вядома, трэба добра пільнавацца, каб у літаратурную мову не прадалі вузкія дыялектызмы. У нас жа часта бывае адваротнае, і пад выкладам «сакавітых» народных слоў у літаратуру пхаюць абшчэ. Вось, для прыкладу, дзяслоў «эставіцца». Яго так надхалілі, што ў кожнай газеце і амаль у кожнай кнізе сустрачэш дзясці разоў ва ўсіх асобах і ліках: «Яна наставілася да яго», «ён наставіўся да яе», «як яна да мяне ставіцца?» і г. д. Можна і гавораць гэтак, скажам, на Гомельшчыне ці калі ўдзельны бачыць у творы гамельшан і ўдзельны часцей ужываецца дзяслоў «эставіцца» там, дзе гутарыць ідзе аб адносінах людзей. Але злучыць гэтым словам некалькі жось-бы таму, што на Слуцкім, напрыклад, выразам «эставіцца», «наставілася» ўжываюцца ў іншым сэнсе. Гэта пра кабылу гавораць «эставіцца», а пра людзей нічога та не скажа. Палобных прыкладаў многа. Каб не засмечваць мову, не трэба захапляцца дыялектамі.

За чысціню і багацце роднай мовы трэба змагацца ў штодзёнай практыцы.

М. КУЛАКОўСКИ, настаўнік Чыжэвіцкай сярэдняй школы Мінскай вобласці.

ЭПІГРАМЫ

ВАРКАПІСЦУ

Помніш Бая ў каптане, Які бегаў па сцяне? Дымаў ён не пакушаў? Пасля байкі ўсё пачаў? «Баяніч ні не?» Баркапісца бае байкі. Не, не байкі — так забавікі. Хіліш соў шоб, мільне... Ён усё мараль чытае І ні разу не сцітае: «Баяніч ні не?»

РЭДАКТАРУ

Ён гэтак красліў і мяняў, Спраўляў «сатосы» на «кальбасы», Што дзіўна: аўтары імя На вокладах як засталася?

КРЫТЫКУ

Змешчана «падала» ўра «навадалам». Але было ў іх калі ма. А лепш-бы іх чым друкаваць, Адраду... у падлая здань.

Ан. КЛЫШКО.

Абмеркаванне новай п'есы

На чарговым пасяджэнні секцыі драматургі былі абмеркаваны першая п'еса праўніка Я. Васілічка «Каралеўскі гамбіт». У абмеркаванні прынялі ўдзел драматургі, крытыкі, прэзідэнт, акцёры тэатра імя Янкі Купалы. Дзе п'еса ўжо прынята да пастаноўкі. З заўвагамі і пажаданнямі выступілі К. Крапіва, К. Губарэвіч, А. Кур'яна, Б. Бурмін, П. Васілевіч, А. Сабалеўскі, М. Гамолка, акцёр І. Шапіла, рэжысёр К. Санікаў. Амаль усе выступылі асабліва, што п'еса ў асноўным цікавая і, безумоўна, заслугоўвае ўвагі тэатра. Разам з тым аўтары былі выказана многа сур'ёзных заўваг, што дапаможа яму ў далейшай рабоце над п'есай.

Па слядах нашых выступленняў

„Ганебныя з'явы“

У змешчанай пад такім загалоўкам карэспандэнцыі («Літаратура і мастацтва» ад 8 сакавіка г. р.) гаварылася аб недакожнай кніжцы гандлю ў Мазыры. Як павялічыліся гандлю і Мазыры, гандлю і Мазыры, факты, падляжыцца ў карэспандэнцыі, спраўды мей, месца. Карэспандэнцыя абмяркоўвалася на нарадзе работнікаў кніжнага гандлю. Народа спецыяльна паставілі абавязалі работнікаў гандлю ў бліжэйшым часе скласці картэжні і рэкамендацыйны спісы пазнаўчых літаратуры, спецаосаба выконваць заўвагі пакупнікоў і г. д. Загадкамі і прадаўцам кніжнага магазіна № 22 тт. Шляга, Жогла і Фурман прапанавана больш уважліва, і культуры абслугоўваць пакупнікоў, шчырэ рэкламаваць новае кнігі.

На мяжы пратэсту

Ён толькі выходзіць на прасцэнім, літаратар Іван Патрывіч, і гаворыць самыя першыя словы свайго сумнага апаўдана, а мы, гледачы, ужо чытаем у яго поўныя пакуты вачэй тое пытанне, якім прасякнута вольная старонка «Прыніжаны і зняважаны» Ф. Дастаеўскага. Ёсць на свеце людзі, чыя чалавечая годнасць растапанна і зганьбоўна. Іх многа — бедных, асірацелых, забракоў, галодных, зняважаных дужымі і нахабнымі дармадэмі. І чым далей сочым мы за лёсам Івана Патрывіча, сямі Імчэных, Нолі, тым усё больш настойліва чытаць гэтыя пытанне. Яно гучыць то вельмі бяздэна і амаль без падзеі дачакацца адказу, то смела і ўдарна. Амаль кожны з прыніжаных і зняважаных, змагаючыся супраць нейкай неразумнай для іх сілы, пытаецца: ды што-ж гэта такое, чаму я, чалавек, не маю права хоць-бы на маленькае шчасце, чаму няма ў мяне ні днём, ні ўначы спакою? Больші можна жыць у такіх умовах, прыніжаны і зняважаны? Хто асудзіў мяне на ўсё жыццё да невыносных выпрабаванняў?

Калі глядаць ўспрымае гэтую ідэю вядомага твора Ф. Дастаеўскага і з першых сцен пачынае стаць героям — значыць тэатр імя Я. Коласа правільна працягвае «Прыніжаны і зняважаны». Рэжысёр Н. Лойтар і выканаўцы ролей утрымаліся ад спакусы «папелшчыць» складанага і супярэчлівага класіка. Лыні не сталі наўмысна «завастрэць» сацыяльныя матывы. Затое беражліва і старанна распарадзілі «артыстскую» спекаляра. Дзе знайшлося месца для выказвання найбольш яркіх і грамадска значных матываў гэтага пратэставага рамана. Магчыма, няма патрэбы паўтараць агульнавядомае, але напоімы, што ў «Прыніжаны і зняважаны» пісьменніку быў ішоце далей ад рэакцыйнага філасофага кроце — «амірыяны, горды чалавек», якое выкрывіта-лізаваўся ў яго назве. Герой «Прыніжаны і зняважаны» набліжыцца да мяжы раўнавагі пратэсту, пачынаючы адраджацца, што супраць князя Валкоўскага, графа Найдскага, утрымалічны расьбіла дэма Бубновай варты паўстаць усімі сіламі душы. І гэты рэжысёр спекаляра тэатра адуць і дансё да гледача.

Першым да думкі аб пратэсце прыходзіць Іван Патрывіч. Чалавек, які імкнецца ўсё зразумець і ўсё разгадаць, ён захапляецца сваёй высокароднай задачай выратаваць Імчэных і Нолі. Трэба бачыць, з якім абурэннем глядзіць ён на князя Валкоўскага! Івану Патрывічу здаецца, што ў гэтай асобе з лагера «сильных мира сего» сканцэнтравалася ўсё зло.

Артём А. Гутковіч стварыў вобраз, вельмі блізка да твора Івана Патрывіча, якога мы ведаем па раманы і якім успрымаем яго сучасныя чытачы. Тут былі дарчы і такія рысы артёма, які некаторы разважліва і сур'ёзна глядзіць. Вершы, што імёна гэты Іван Патрывіч здаецца на «лініях Васілеўскага вострава і традыцый Пенебрэжа», абівае пераці рэдакцыі, праседае ў судовых палатах, — усё думка і трывожыцца, бачачы вакол сябе гора і слёзы.

І спецабівае хадзіць на пакутах абядзённага двара Іназіла Імчэнага, адраджае старонку за старонкай тую змрочную кнігу старога свету, якую нехта чытаць без узраўнавання. Сцяна перад белым чалавекам. Няма выхаду. Плач, прахліная, екардзія на крыві-ліцель — пакуты ты бедны, няма для цябе прасветы. І сам змарнееш, і другі жыццё сапсуеш. Восем чаму падаць сьлёзы з вачэй старога Імчэнага. Восем чаму, прыніжаны, ён кідае ў твар князя Валкоўскага і графа Найдскага бясцельна-злосныя словы. Успышкі яго глеву нагадваюць народныя чалавекі, які амаль згубіў розум і перастае верыць у тое, што праўда наогул існуе на зямлі.

Вагатая міміка і выразная падача тэксту разам з натхнёным адуваннем душэўнай глыбіні, уласцівай Імчэневу, характэрны для выканання гэтай ролі М. Звездачотавым. Асабліва пранікнёна праводзіць акцёр сярні пракляцця дачкі і ў вестыбюлі палача графа Найдскага. Імчэнеў М. Звездачотавы выгледзе яшчэ часнай ахвярай, якую закруціць вадварот падаць. У мінуты гэта прасвятлення Імчэнеў—Звездачотавы гветыя абраццёва супраць сваіх абіяваўчых да чужога гора крывіліцель. Ён губляе веру і зноў знаходзіць яе. Разумнае і па-мастацку пат-



«вывучэння», на якое ішоце зольна Нолі, яна працягвае руку выратавальніку. Але позна. Нолі памірае падаткам, амаль дзіцем. Перажываюць і пранікнёна перадаюць усё гэта Г. Арлові. Праўда, расказ Нолі перад апошняй сцэнай і асабліва смерць перадаюць артыстай крыву «этарэльна», але верыцца, што яна адмовіцца і ад гэтага адзінага ў вобразе зрыў.

Б. Левін (князь Валкоўскі) не пазбаўіўся найгршына. Асабліва вільдзі ён у сцэне «Кабінет у рэстаране». Тут артыст іграе так, што яго Валкоўскі нагадвае падулаўскага купчыка сярэдняй рукі, якому нізавошта не паверыць, што ён прыняты ў вышэйшым свеце і быў у Парыжы. Таму яго эзекліваецца над прыніжаны і зняважаны ўспрымаецца як звычайная разважліва фарсуна.

Ішога парадку неаход М. Яромскі (Філіп Маслаеўскі). Калісьці М. Яромска ўдала сыграў ролю Александра ў «Жывым трупе». Амавічэніцы ў новым спекаляры такіх, што яны як быццам паўтараюцца: трапіць, і шчыра, расчараваны ў жыццё. Паўтараецца і акцёр. Але-ж Філіп Маслаеўскі—не Александраў. Ён Чаліса з прыніжаны і зняважаны, толькі з адважлівых, з тых, хто ведае, умова какучы, праваны асновы падаць грамадства. Горыч—восем што нясе з сабою на сцену Філіп Маслаеўскі. Гэтага ў спекаляры ішоце малавата. У яго больш прышма, чым гэта вынікае з твора Дастаеўскага.

Магчыма, усё недахопы, аб якіх мы гаворым, робяцца прыкметнымі на той прычыне, што спекаляры наогул атрымаў а ансамблем. Падунона «згудзены» з духам твора і з рэжысёрскай вадумай дачарыці мастага Д. Сычова. Кароткімі і выразнымі штырхамі характарызуе мастак месца дзеяння. Усё час адчуваецца атмасфера таго Пенебрэжа, які жыць на старонках рамана Дастаеўскага. Па-майстарску выкарыстаны дэталі. Негаасачат ламада ў доме Імчэных, сілуэт Петраў-Звэдскай вярэціцы за прыманым акном, штыр граніт набаўнай Немеў ў тумане і тая-ж прапэцыя ў дачкіні, бедны прытулак Івана Патрывіча і новы партрэт Белінскага на сцяне...

У такім спекаляры хутчэй заўважым неахопы. Хоцяцца, каб у ім усё, да самай маленкай дробізі, было дасканалым. І што характэрна—тэатр трэба кланціцца не аб протэстаўным убагажачнім спекаляры, а аб тым, каб пазбаўіцца празмернасцей. Напрыклад, у ролі Адэны М. Федароўскага перахадзілае прамерная жэстыкуляцыя і падраслена «лёгкадушны» рым. Зерне ролі акцёр зразумець правільна, дык навошта яму вадзельны інтанцыі і штырхі? Чаму М. Маркоўска прэцэна выгледзе смех у гледзючы за кошт вонкавых трукцаў? Дзея гэтага наддэна вонкава стракатаць графу Найдскаму і п'яніцы Архіпаву? Калі-б спекаляры быў пераэрым або звычайнай удачай,—усё гэта, байкі, і не выклікала-б нараканняў. Аднак «Прыніжаны і зняважаны» тая-ж значная работа на сцене тэатра імя Я. Коласа, як «Мяшчане», «Расціданне глездо», «Равізор», «Жывы трупе».

У спекаляры гучыць гуманная ідэя, ён вучыць змагацца. Мы бачым таго Дастаеўскага, які ўзняў свой голас за чыст і правы прыніжана чалавек. Зроблена гэта без паціску і без спроб «папелшчыць» пісьменніка.

Барыс БУР'ЯН.

На здымку: сцэна са спекаляры.

Калгасны кінолекторы

Думка суправяджаць выступленне лектара паказам кінофільма не нова. У многіх раёнах нашай рэспублікі калгасныя кінолекторы карыстаюцца поспехам у працэдуры ўдэлі. І вось члены савета Залекага Дома культуры вяршылі стварыць і ў нашай вёсцы лекторы.

Пасля правядзення першай кінолекцыі на тэму «Варшавскі народ Азіі за сваю свабоду і нацыянальную незалежнасць» мы пераказаліся, што такое мерапрыемства дае добры эфект: больш чым у два разы павялічылася наведванне Дома культуры.

З гэтага часу мы часцей сталі надаваць падобныя лекцыі. Яны карыстаюцца ў калгаснікаў выніжным поспехам. Надаўна настаўнік Н. Архіповіч выступіў з лекцыяй «Сяа Советаў» — у іх шчыльна сувязі з масамі, пасля дэманстрацыі сельскагаспадарчых часопіс «Нашы сельскагаспадарчы» і кінофільм «Госць з Курбані». Член сярэдняга лектара Г. Грыжвіч працягвае лекцыю на тэму «Дэпутат — слуга народа». Пасля лекцыі быў паказаны фільм «Дэпутат Валтыкі».

На кожнай такой лекцыі і кінокартэжне прысутнічае больш за 200 чалавек працаўнікоў вёскі. Члены савета Дома культуры — першыя арганізатары кінолекторы. Яны знямаюць калгаснікаў з пяданам работы нашага лектара, пішучь заметкі ў месцавую і светавыя газеты. На вільдзіх часнах—у Доме культуры, праўдлівы калгасны мы вышываем план работы кінолекторы, у якім сказана, хто, дзе і на якую тэму чытае лекцыю, тут-жа ўказваецца назва кінофільма, які будзе дэманстравацца пасля лекцыі.

Вечары, калі ў нашым Доме культуры праводзіцца кінолекцыя, найбольш цікавыя і змястоўныя. Паслухаюць калгаснікі лекцыю, паглядзець фільм, а пасля жыва абмяняюцца ўражаннямі. Лекцыі і кінокартэжні выклікаюць у іх новыя пакуты, думкі, радуючы іх прымушаюць іх глыбока перажываць тое, што пачулі яны ад сельскага лектара або ўбачылі на экране.

В. СУРМАЧ, дырэктар Залекага сельскага Дома культуры Смагонскага раёна.

ДОБРАЯ СПРАВА



Кафедра беларускай мовы і літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна арганізоўвае абмеркаванне твораў беларускіх пісьменнікаў. На дыспуты звычайна запрашаюцца аўтары. Пісьменнікі дзеляцца са студэнтамі сваімі планами. Усё гэта дапамагае студэнтам у самастойным вывучэнні сучаснай беларускай літаратуры, крытычна ставіцца да разгляду твора, вышывае пачуццё да літаратуры і літаратурнага жыцця рэспублікі; Карысна гэта і для пісьменнікаў.

У снежні мінулага года дыспут па пэме Аркадыя Куляшоўва «Грошова пушча» прайшоў вельмі цікава і ажывлена.

2 краснік г. р. студэнты абмяркоўвалі апавесць Янкі Брыля «На Быстрычцы». Сваімі ўражаннямі аб творы падзяліліся студэнты Майсейшын, Адамкі, Саванка і іншыя. Студэнтка з Польшчы Надзея Мухасей казала, што першым творам беларускіх пісьменнікаў з якімі яна пазнамілася, былі творы Янкі Брыля—«У Забалотці дзесяць» і «На Быстрычцы». Яны ёй вельмі спадабаліся.

З усіх выступленняў вільдзі, што апавесць «На Быстрычцы» добра прымае чытачом, халі ёсць у творы і неахопы ў вырашэнні вясельных сітуацыяў і вобразу. Асабліва багатая мова твора.

У канцы дыспуту Янка Брыль казавуць аб рабоце над апавесцю, падзяліўся сваімі творчымі планами.

Неўзабаве маркуецца абмеркаваць рамана Івана Шамякіна «Крыніца». Хоцяцца верыць, што гэты добры пачына кафедра стане традыцыяй.

Уа. ВІНАГРАД.

На здымку: Янка Брыль падпісае сваю кнігу студэнтам у народнай Польшчы Надзеі Мухасей.

Фото П. Беражкова.

Уа. ВІНАГРАД

Чаму-б не арганізаваць у калгасе ядзельнікі на калектыўнай рэспец торфу самі калгаснікі? Для ўласных патрэб! Нарыхтаваны такім чынам торф выйшае за лета, і ён павінен дастаўляцца кожнаму калгаснаму двару калгасным транспартам. І тады за адніг год зберажэцца не адна сотня гектараў спелага лесу. І, нарэшце, нехта не адначыць і таго, што існуючая сістэма аховы лесу дзяржаўнага фонду і мясцовага значэння неэфектыўна змагацца з самавольнымі парубкамі і лесавычэпкамі. У адным толькі Драчкаўскім лясніцтве за зіму гэтага года (толькі па наўных актах!) было знішчана самавольнымі парубкамі каля 50 гектараў спелага лесу—больш 380 кубаметраў дэзавой драўніны. Акрамя таго, было вычэпана (ужо без актаў) не менш 500 гаронных метраў на дрывы. Лічы вільдзі, калі менш па ўвазе, што таму-ж лясніцтву на ўвесь 1957 год было адпущана ў планавым парадку на продаж калгасам і калгаснікам на будаўніцтва толькі 150 кубаметраў драўніны.

Няма чаго хаваць таго факта, што амаль паўвясенна лясная ахова — ад ляснікоў да абшчэчыкаў, у большасці пераходзіць на-суседска адносіцца да парубшчыкаў. Часткова праўда і тое, што ўсемагутны кабар ішоце досыць часта з'яўляецца і будзель і абшчэрам у лясных справах. Лясны-ж калгасны фонд фактычна застаецца па-за кантролем дзяржавы, што ўжо не прышло да добра.

Вільдзі стварэння працы вільдзі народ на ўсёй зямлі. Асвойваюцца мільёны гектараў паліны і аблогі ў ўходных раёнах і рэспублікі вярныя. Намаля некрываўтай аблогі і ў Беларусі падтопкі балотамі, хмызнякомі, камышнікам і лаваніямі. Пры пераўтварэнні гэтых аблог ва ўраўнаваныя палеткі і ўкосныя сенажаці мы не можам і не маем дазволу ад будучымі пляжыці і выкарчоваць разам з лозамі і пуштаемлем маладу падсуду будучых дзіцячых і хваёных дэсу.

Загладжваюць у гэтую ясну дзень сваёй будучыні, мы павіны паматаць аб нашай аднаўцы перад нашчадкамі, мы не можам дапусціць, каб палыны прастворы роднай зямлі засталіся без сіння прахалоднай ахаймоўці на далажыцца.

Язэп СЕМАЖОНАУ.

Вёска Патрывіч, Смалявіцкі раён.

калгасны мелярацыйныя работы на землях экавіцка, абавязаны здаваць калгасам не асуджаныя зямельныя плошчы з тэ жывымі ляснымі багатамі і жывой прыродай, а штыршы «чорныя карты» — зусім чыстыя ад ляснога пакрыва, ад жывога ліства. Мы асудам вільдзі ма-сывы болот, але ці-ж аднолькавае балота на ўсёй сваёй плошчы. Балоты ў поймах малых рэк звычайна маюць шматлікія груды, на якіх, як на дражджах, год ад году расце і буяе дубовы або баравы гаёк. Ён жыць і ўдзельнаецца ўгору, нягледзячы на рэгуляваны высець і вярбыкі самімі калгасамі. На шматлікіх балотных масівах, дзе слой торфу неглыбокі—ад паўметра да метра, а грунтаная вода не выходзіць на паверхню, за апошнія гады агрыгнэтыя плошчы зараслі лесам—бразоў, рабінай, ішоцем і нават дубам. Ці патрэбна ператварыць гэтыя масівы ў «чорныя карты», маючы на ўвазе тое, што маладзі лясні на гэтых масівах—адзіны лясны фонд шматлікіх калгасоў?

Земляробы такіх калгасоў, ужо звадзішы смак баласціны, у адні голас зваўляюць—не патрэбна. Балота можа быць звысена, калі на ім застаецца пера-дэсак або галі. Ператварыць-жа нашы балотныя поймаў і ставяныя палосы ва ўмовах нашай рэспублікі неразумна і шлодна.

А пры існуючым разраз становішчы праўдлівы калгасу, якія заключваюць дагаворы з мелярацыйнымі станцыямі на асудку сваіх балотных плошчаў, фактычна пазбаўлены права ўшывацца ў работу апошніх і надкапаць ім, якія маюць сваіх сенажыць чышчачь ад куютоў і ўнімаць, а якія — пакадзі пад лесам. Як толькі дагавор заключаны і балотная тэхніка пайшла ў наступ, механічная пачынае даваць усемагутная інструкцыя «чорнай карты».

Меляратар Смільавіцкай станцыі Шакарэдня Васіль у мінулай восені працуе на стварэнне на забалочаных землях калгасных рэса абшчэчнага сельскага Мінскага раёна. Ён утраціў гэты масіва, і яму тут зняма кожнае дрэва. Мы гутарым з Васілём Федаравічам. Ён кажа: «Праз тыдзень-два, яе толькі спа-дучь галы вяду, сад у сваёй «Чалы-біцца» і на пару з сабруком—устарэ-зачыкам Семаякам Іванам пайду даразачь ішоце ўдалама лугавыя барознікі і ду-

Энтузіясты культурнай работы

Дружба з кнігай

Дзесяць год працуе у сельска бібліятэкарка. За гэты час добра вивучыла запарабаванні калгаснага чытача. Сярод шчасціч чытачоў нашай бібліятэкі пераважна частка—калгаснікі. Многія з іх не самі прышлі да нас, даодзілае затраціць шмат працы, адкавае за правядзенне ўсіх мерапрыемстваў, звязаных з сельскагаспадарчай тэхнікай. Яму дзясна дама-гае калгасны арганом Дзімітрій Ушанка. Ева Бабушкіна, Міхаіл Дабравольскі, Аляксандра Радкевіч—выкладчыкі беларускай і рускай мовы і літаратуры — арганізатары літаратурных і літаратурных віктарыяў. Скаратар партарганізацыйнага калгасна Іван Ніягай, актывіст аб'яднання МТС і галоўны арганом Г. Нікалаев актывіст ўдзел прыма-лі і члены трактарнай брыгады. Гаворачы аб працы і жыцці героўў кнігі, выступ-ляючы непрыкметна для самай сябе пераходзілі да спраў нашых механізатараў Крмытка, якая была выказана ільноводчому звяну.

Пры бібліятэцы створан совет, у які ўваходзіць адзі-наццаць чалавек. Кожны ад-кавае за пэўны ўчастак ра-боты. Старшыня калгаса Барыс Катэра, у вядуіны міну-лы дырэктар сярэдняй школы, адкавае за правядзенне ўсіх мерапрыемстваў, звязаных з сельскагаспадарчай тэхнікай. Яму дзясна дама-гае калгасны арганом Дзімітрій Ушанка. Ева Бабушкіна, Міхаіл Дабравольскі, Аляксандра Радкевіч—выкладчыкі беларускай і рускай мовы і літаратуры — арганізатары літаратурных і літаратурных віктарыяў. Скаратар партарганізацыйнага калгасна Іван Ніягай, актывіст аб'яднання МТС і галоўны арганом Г. Нікалаев актывіст ўдзел прыма-лі і члены трактарнай брыгады. Гаворачы аб працы і жыцці героўў кнігі, выступ-ляючы непрыкметна для самай сябе пераходзілі да спраў нашых механізатараў Крмытка, якая была выказана ільноводчому звяну.

Пайшла на карысць: механізатары абавязаліся палешчыць выкарыстанне тэхнікі. Слова і не было кінута на вешер. Неўзабаве ўсе пераказаліся, што механізатары працуюць значна лепш.

У мінулым годзе бібліятэка правяла больш 40 калектыўных чытак матэрыялаў XX з'езду КПСС непасрэдна ў лясвалодчых брыгадах, на жыльагадоўчых фермах. У чытальнай зале амаль кожны вечар наладжваюцца лекцыі на розныя тэмы, літаратурныя віктарыі, калектыўныя чыткі—усё гэта стала ўвайд-шю ў культуры быт калгас-най вёскі. Члены савета бібліятэкі — частка гасці ў лясвалодчых брыгадах, на жыльагадоўчых фермах. Толькі за мінулы год імі праведзена больш 30 калектыўных чытак газет і часопісаў, у якіх расказваецца аб перадавых метадах працы ў лепшых калгасах і саўгасах краіны.

Бібліятэка стацыйна падтрымлівае цесную сувязь з членамі актывістэцкай і сельскага лектараў.

Нядаўна мы правялі нафэр-рэнцы чытачоў па бразухах «За высокі ўраджай кукурузы» і «За рэзкі ўдзям пра-дуктыўнасці грамадскай жыльагадоўчых актывіст ўдзел у якіх прынялі арганом, старшыня калгаса, брыгадзір лясвалодчых брыгад, звенія-выя, загадчыкі жыльагадоў-

